

Серія: Історія. – 2018.- Вип. 26.

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

ISSN 2411-2143

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 8414 від 06.02.2004 р.*

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

СЕРІЯ:

ІСТОРІЯ

ВИПУСК XXVI

**ВІННИЦЯ
2018**

Наукові записки ВДПУ ім. М.М. Коцюбинського

УДК 9
ББК 63.3(0)
Н-34

Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 26. Збірник наукових праць / За заг. ред. проф. О.А. Мельничука. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – 354 с.

Збірник включений до переліку наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт з історичних наук (Наказ МОН України №528 від 12.05.2015 р.)

Видання включено до міжнародної наукометричної бази INDEX COPERNICUS

Статті збірника прирівнюються до публікацій у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз відповідно до вимог наказу МОН України від 17.10.2012 р. № 1112 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 03.12.2012 р. №1380)

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №10 від 28 лютого 2018 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

О.А. Мельничук – доктор історичних наук, професор (головний редактор);
Ю.А. Зінько – кандидат історичних наук, доцент (заступник головного редактора);
А.В. Войнаровський – кандидат історичних наук, доцент (відповідальний секретар);
С.Д. Гальчак – доктор історичних наук, професор;
В.М. Даниленко – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України;
О.А. Коляструк – доктор історичних наук, професор;
П.М. Кравченко – кандидат історичних наук, доцент;
О.І. Криворучко – кандидат історичних наук, доцент;
Казімеж Латак – доктор габілітований, професор (Польща);
Г.Г. Лазько – доктор історичних наук, професор (Білорусь);
Лех Мруз – доктор габілітований, професор (Польща);
Ю.І. Поп – доктор історичних наук, професор;
О.П. Реєнт – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України;
І.М. Романюк – доктор історичних наук, професор;
Ю.С. Степанчук – кандидат історичних наук, доцент.

Адреса редакційної колегії:

21001, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, корп. 3, кім. 323. тел. (0432) 26-71-33.
e-mail: naukzapvdpu@meta.ua; <http://www.naukzapvdpu.esy.es>

Відповідальні за випуск: О.А. Мельничук, А.В. Войнаровський.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Н.М. Чорна – доктор історичних наук, професор;
К.І. Левчук – доктор історичних наук, професор;
Г.М. Стародубець – доктор історичних наук, професор.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Сергій Лапшин, Олександр Конотопенко Реформування державного управління України-Гетьманщини в 1734-1750 рр.	13
Оксана Альошина Організаційні засади та культурно-освітня діяльність Луцького православного братства у другій половині XIX ст. – початку XX ст.	17
Ярослав Цецик Роль чорносотенців у загостренні міжетнічних та міжконфесійних взаємовідносин на Волині у 1906 – 1916 рр.	22
Юрій Поліщук Мирон Кордуба та Археографічна комісія НТШ: співпраця на початку XX ст.	27
Анатолій Завальнюк Духовні твори М.Д. Леонтовича	34
Наталія Мисак «А все таки Криворівня надить»: Карпати і Прикарпаття в житті Михайла Коцюбинського	40
Наталія Кузьмінець Утвердження монополії більшовицької партії на владу в Україні на початку 1920-х рр.	48
Ольга Коляструк Українська інтелігенція 1920-х рр.: (не)банальність потреб і проблема вибору	54
Максим Мельничук, Таїсія Томляк Українське товариство Червоного Хреста: медико-санітарна діяльність і соціальна допомога населенню УСРР у 1921-1929 рр.	58
Руслан Прилипко, Надія Марценюк Соціальне обслуговування особливого контингенту собезу в УСРР у 20-х рр. XX ст.	64
Святослав Даниленко Зотов В. О. : теоретик і практик системи сільськогосподарського податку в УСРР (1923 – 1929 рр.).....	71
Захар Вітенко Діяльність профспілок України в кампаніях міжнародної революційної солідарності у 1920-х на початку 1930-х рр. XX. ст.	80
Володимир Петренко Система державних позик у фіскальній політиці більшовицької влади в Україні (1927-1932 рр.).	86

Ольга Силка

Діяльність органів влади з подолання дитячої бездоглядності та безпритульності в Україні на завершальному етапі війни (1943-1945 рр..) 91

Тетяна Мельничук, Людмила Романець

Забезпечення трудової дисципліни вчительства загальноосвітніх шкіл України повоєнного періоду (1945 – середини 1950-х рр..) 97

Богдан Романюк

Трудодень в системі оплати праці колгоспників України другої половини 1940-х – початку 1950-х рр. 103

Олександр Коляструк

Верховна Рада України 1990-1994 рр.: перший досвід законотворчості та державотворення 108

Максим Клімов

Реалізація Канадським агентством міжнародного розвитку проектів технічної допомоги сільському господарству України через заснування дорадчих служб у 1991-2011 рр. 114

Ірина Мякінченко

Тенденції релігійної мережі України (2014–2016 рр.) 119

Галина Боднар

Найбільша подія цієї революції – люди: Євромайдан як точка відліку волонтерського руху в Україні 125

Ольга Мельничук, Наталія Чернишук

Забезпечення освітньої діяльності в умовах проведення антитерористичної операції на сході України 132

ІСТОРІЯ ПОДІЛЛЯ

Світлана Іскра, Олена Верещагіна-Білявська

Освітня діяльність Римо-католицької Церкви на Поділлі в умовах опору російському царизму у ХІХ – на початку ХХ ст. 139

Ольга Зубко

«Подольнин-увпіст» – Микола Олексійович Тимченко (1882-1956(?)) 146

Сергій Гальчак

Валентин Отамановський – видатний краєзнавець Поділля 153

Олена Стадник

Вибори до Рад як чинник радянізації подільського селянства у 20-х рр. ХХ ст. 159

Павло Кравченко

Керівний склад політвідділів МТС у Вінницькій області 168

Валерій Кононенко

Міжетнічні відносини українців та євреїв Поділля в умовах Голокосту 173

.....
http://zaxid.net/news/showNews.do?novi_geroyi__nova_spilna_istoriya&objectId=1314850. (data zvernennia: 30.09.2017).

31. Forostyna O. Kraina ditei // Krytyka. Ukraina na barykadakh. 2014. Liutyi. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/krayina-ditey>. (data zvernennia: 13.10.2017).

32. Shveda Yu. Revoliutsiia Hidnosti u konteksti zahalnoi teorii sotsialnykh revoliutsii // Zaxid.net. 2014. 26 sichnia. URL: https://zaxid.net/revolyutsiya_gidnosti_u_konteksti_zagalnoi_teoriyi_sotsialnih_revolyutsiy_n1301345. (data zvernennia: 30.09.2017).

33. Ukraine's Euromaidan: Analyses of a Civil Revolution / Edited by David R. Marples and Frederick V. Mills (Soviet and Post-Soviet Politics and Society. Band 138.). Stuttgart: ibidem Press, 2015. 304 p.

Статтю подано до редколегії 29.11.2017 р.

УДК 94(477)

Ольга Мельничук

Вінницький національний аграрний університет,
доктор юридичних наук, доцент (Україна)

Наталія Чернищук

Вінницький національний аграрний університет,
кандидат історичних наук (Україна)

Забезпечення освітньої діяльності в умовах проведення антитерористичної операції на сході України

Анотація. В умовах антитерористичної операції на сході України перед органами державної влади гостро постало питання забезпечення освітньої діяльності. Було вжито низку оперативних, хоча й не завжди системних, заходів щодо гарантування права на здобуття освіти, а також забезпечення діяльності навчальних закладів, розміщених на підконтрольній українській владі території Луганської і Донецької областей, і особливо переміщених. Однак для повноцінного гарантування освітньої діяльності в умовах бойових дій на сході України органам державної влади необхідно продовжити реалізацію заходів щодо захисту прав учасників освітнього процесу.

Ключові слова: антитерористична операція, освіта, гарантування, право на освіту, внутрішньо переміщені особи, бойові дії.

Проведення антитерористичної операції на сході України поставило перед українським суспільством та державою чимало серйозних викликів у різних сферах життя. Не стала винятком і освіта. Виникло питання забезпечення права на освіту внутрішньо переміщеним особам, яких, станом на 9 листопада 2017 р. на обліку перебуває 1 504 015 осіб з Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя (приблизно 30 тис. осіб) [15]. Потрібно було вирішувати проблему організації освітньої діяльності дітей, які проживають на тимчасово окупованій території Криму та непідконтрольних Україні територіях Донецької і Луганської областей. І ця проблема була не одна. З'явилися й інші – влаштування дітей до дошкільних установ, загальноосвітніх навчальних закладів, продовження навчання учнів професійно-технічних та студентів вищих навчальних закладів, організація проходження зовнішнього незалежного оцінювання тощо. Водночас потрібно було проводити відбудову освітніх закладів, які зазнали руйнувань та ушкоджень. Адже з початку конфлікту в Україні було пошкоджено понад 740 шкіл, 648 тисяч учнів та вчителів постраждали від його наслідків [6]. Зрозуміло, що в умовах ведення антитерористичної операції складно вести статистичний облік, тому навіть офіційні дані, що надходять з різних джерел відрізняються між собою. Та, все ж, масштаб проблеми очевидний. Ні уряд, ні профільне міністерство, ані органи місцевої виконавчої влади не мали такої практики вирішення цих та інших питань у сфері освіти. Однак поступово органи державної влади усіх рівнів та органи місцевого самоврядування вчилися розв'язувати вказані проблеми. Тому важливо узагальнити практику діяльності державних інституцій щодо вирішення питання забезпечення освітньої діяльності в умовах проведення антитерористичної операції на сході держави.

Актуальність цієї проблеми зумовила науковий інтерес до її вивчення низки вчених. Проблеми гібридної війни, життя українського суспільства в умовах військового конфлікту, на тимчасово окупованих територіях та у «сірій зоні», шляхи подолання наслідків війни розкривалися вченими на Всеукраїнській науково-практичній конференції, що проходила 9 червня 2017 р. у м. Маріуполь [21].

Пізнавальну цінність становлять матеріали міжнародного круглого столу «Проблеми захисту прав і свобод вимушених переселенців, а також інтересів громадян або держави на тимчасово окупованих територіях та в районах проведення антитерористичної операції», співорганізаторами якого виступили Генеральна прокуратура України і Національна академія прокуратури України за підтримки Проєкту Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні» [18].

Адміністративно-правове забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні досліджувала М. Кобець [1].

Низка праць вчених присвячена захисту прав дітей в умовах збройного конфлікту. Зокрема, маємо на увазі дослідження Н. Опольської [4], Н. Крестовської [2] М. Чеховської і І. Ничитайло [22], М. Стефанчук [19].

Цінною в аспекті вивчення питання права на освіту в умовах проведення антитерористичної операції на сході держави є праця М. Менджул [3]. Отже, огляд наукових праць за темою дослідження вказує на недостатнє вивчення цього питання.

Метою статті є розкриття заходів, вжитих органами державної влади для забезпечення освітньої діяльності в умовах проведення антитерористичної операції на сході України.

Для гарантування прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб на території України, тимчасово окупованої внаслідок збройної агресії Російської Федерації, Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014 р. Важливо, що цим законом держава підтвердила свій головний конституційний обов'язок – вжиття всіх необхідних заходів щодо гарантування прав і свобод, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, усім громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території. Було визначено конкретні зобов'язання державних органів у сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Зокрема, проведення постійного моніторингу стану дотримання прав і свобод людини і громадянина на тимчасово окупованій території, оприлюднення відповідної інформації міжнародним організаціям у цій сфері та вжиття всіх необхідних заходів покладено на Кабінет Міністрів України. Здійснення парламентського контролю за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина на тимчасово окупованій території забезпечує Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [12, ст. 5].

6 травня 2014 р. статтю 7 вказаного закону було доповнено частиною дванадцятою, яка наразі з внесеними змінами (12 серпня 2014 р., 17 березня 2016 р.) гарантує громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території, у населених пунктах на лінії зіткнення, право на здобуття або продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету з наданням місць у гуртожитках на час навчання [12, ст. 7].

Не залишилася поза увагою законодавчого регулювання реалізація права на освіту такою категорією осіб, як іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, особи, яким надано статус біженця в Україні, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту, та особи, яким надано статус закордонного українця, які перебувають в Україні на законних підставах та проживають на тимчасово окупованій території. Їм гарантовано право на здобуття або продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України в порядку, визначеному Законом України «Про вищу освіту» [7].

Всі особи, які проживають на тимчасово окупованій території, у населених пунктах на лінії зіткнення мають право на здобуття дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти за будь-якою формою навчання. Ті, кому потрібно отримати документ державного зразка про повну загальну середню освіту, мають право продовжити навчання та пройти державну підсумкову атестацію в загальноосвітніх навчальних закладах на території інших регіонів України. Відповідно вони мають право здобувати вищу (на конкурсних засадах) та професійно-технічну освіту за кошти державного бюджету в межах квот, визначених профільним міністерством [12, ст. 7].

Дозвіл Міністерства освіти і науки України здобувати освіту шляхом екстернату і дистанційної форми навчання учнями і студентами з Автономної Республіки Крим і непідконтрольних українській владі територій, а також додаткові сесії для складання ЗНО сприяли в одержанні ними документів про освіту. За даними Уповноваженого Верховної Ради України у 2015 р. на ЗНО з української мови з тимчасово окупованих територій не з'явилося на тестування лише 6 відсотків зареєстрованих випускників [23, с. 517].

З метою врегулювання правового статусу внутрішньо переміщених осіб та гарантування дотримання їх прав, свобод і законних інтересів Верховна Рада України 20 жовтня 2014 р. прийняла базовий Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Цей закон визначив поняття внутрішньо переміщеної особи, удосконалене в новій його

редакції від 24 грудня 2015 р. У результаті внесених змін внутрішньо переміщеною особою вважається не тільки громадян України, але й іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [11]. Цим законом закріплено право внутрішньо переміщених осіб влаштовувати дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади. Однак таких заходів недостатньо для інтеграції внутрішньо переміщених осіб до територіальних громад і повноцінної реалізації ними права на освіту. З метою системного розв'язання проблем цієї категорії осіб та інтеграції їх до територіальних громад Уряд 15 листопада 2017 р. схвалив Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року [15]. Нею передбачено вирішення низки комплексних завдань у сфері освіти. Найголовніше, щоб влада передбачила кошти в державному бюджеті для реалізації цих завдань.

Перед органами державної влади гостро стояла проблема врегулювання діяльності переміщених навчальних закладів. Так, станом на 1 червня 2015 р. із зони АТО було виведено 16 вищих навчальних закладів і 10 наукових установ. У переміщених закладах контингент студентів складав понад 39,5 тис. осіб, де навчальний процес забезпечувало 2844 науково-педагогічних працівників. З метою оперативного вирішення цього питання було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України та роз'яснювальні листи Міністерства освіти і науки України [17].

Для забезпечення права на освіту було створено освітні центри «Донбас-Україна» та «Крим-Україна». Їх перелік розміщено на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України. За підрахунками авторів освітній центр «Донбас-Україна» включає 17 вищих навчальних закладів, які розташовані на території Луганської та Донецької областей та 16, - які евакуйовані з території АТО. 35 вищих навчальних закладів входить до освітнього центру «Крим-Україна» [5].

Однак врегулювати проблему шляхом прийняття підзаконних актів недостатньо, необхідно було вирішувати її на рівні законів. У зв'язку з цим 3 листопада 2016 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ, переміщених з тимчасово окупованої території та з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження» [9]. Крім того, 11 липня 2017 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» щодо діяльності вищих навчальних закладів на підконтрольній українській владі території Донецької та Луганської областей» [10]. У результаті на рівні законів було вирішено питання щодо закріплення фіксованих обсягів державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою для всіх спеціальностей та всіх освітніх рівнів, зазначених у відповідних ліцензіях на провадження освітньої діяльності вказаної категорії ВНЗ. Водночас було доповнено статтю 51 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» щодо особливостей діяльності переміщених вищих навчальних закладів, зокрема їх фінансування, здійснення господарської діяльності, укладення цивільно-правових договорів [16].

З метою забезпечення здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах учасниками антитерористичної операції та їхніми дітьми Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти» від 14 травня 2015 р. передбачено надання цій категорії осіб державної цільової підтримки. Вона надається у вигляді: повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів; пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти; соціальної стипендії; безоплатного забезпечення підручниками; безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних та комунальних навчальних закладах; безоплатного проживання в гуртожитку; інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України [8]. На жаль, у 2015-2016 навчальному році більшість навчальних закладів так і не змогли виконати ці законодавчі норми та надати підтримку [20], оскільки у державному бюджеті на 2016 рік не було передбачено таких видатків. Для реалізації вище вказаного закону Уряд лише 23 листопада 2016 р. затвердив порядок та умови надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти [13].

Однак жоден нормативно-правовий документ, без його реалізації, не зможе гарантувати вирішення проблем. Органам державної влади необхідно вирішити чимало завдань і

першочергові з них такі: прискорення робіт із капітального будівництва та відновлення закладів освіти, їх матеріально технічної бази, забезпечення безперебійного підвезення дітей і педагогічних працівників до місць навчання та роботи, організація харчування і контролю за станом здоров'я дітей, закріплення на законодавчому рівні суттєвих соціально-економічних пільг та підвищення заробітної плати для педагогічних і науково-педагогічних працівників, які працюють у зоні проведення антитерористичної операції, забезпечення переміщених навчальних закладів корпусами, кваліфікованими науково-педагогічними працівниками тощо [14].

Отже, в умовах проведення антитерористичної операції на сході України з метою забезпечення освітньої діяльності державою було вжито низку оперативних, хоча й не завжди системних, заходів. Вони стосувалися вирішення таких першочергових завдань, як забезпечення студентам здобуття або продовження здобуття певного освітнього рівня, надання місць у гуртожитках на час навчання; гарантування права на здобуття дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти за будь-якою формою навчання; врегулювання діяльності навчальних закладів, розміщених на підконтрольній українській владі території Луганської і Донецької областей, і особливо переміщених навчальних закладів; закріплення фіксованих обсягів державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою для всіх спеціальностей та всіх освітніх рівнів; надання державної цільової підтримки учасникам антитерористичної операції та їхнім дітям з метою забезпечення здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах тощо. Виконання цих завдань не вичерпує всіх проблем, тому органам державної влади необхідно продовжити реалізацію заходів щодо захисту прав учасників освітнього процесу.

Заходи, що стоять перед органами державної влади, масштабні, всіх їх не перелічити, однак нагальними є такі: проведення ремонту та відновлення навчальних закладів, оснащення їх матеріально-технічною базою, будівництво гуртожитків для студентів та житла для науково-педагогічних працівників, евакуйованих з непідконтрольної українській владі території, створення опорних шкіл у Донецькій та Луганській областях, реалізація права на отримання пільгових довгострокових кредитів для здобуття студентами вищої та учнями професійно-технічної освіти; забезпечення учнів безоплатними підручниками та створення он-лайн бібліотек і освітніх порталів для дистанційного навчання, підготовки до вступу до вищих або професійно-технічних закладів тощо.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Кобець М. Адміністративно-правове забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні: дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 268 с.
2. Крестовська Н. М. Права дитини під час збройного конфлікту: сучасні українські реалії. URL: <http://www.academia.edu>.
3. Менджул М. Окремі проблеми здійснення права на освіту дітей у контексті порушення територіальної цілісності України // *Visegrad Journal on Human Rights*. 2008. Вип. 2/1. С. 138-143. URL: http://vjhr.sk/archive/2017_2/part_1/22.pdf.
4. Опольська Н. Права дітей, які постраждали внаслідок збройного конфлікту в Україні // *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова Серія: Економіка і право : зб. наукових праць*. Київ : Вид-во М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 27. С. 278-283.
5. Освітні центри URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zhitelyam-donbasu-ta-krimu/osvitni-centri/osvitni-centri-krim-ukrayina>.
6. Право дітей на освіту потребує захисту, особливо під час збройного конфлікту. URL: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources>
7. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. №1556-VII // *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №37-38. ст. 2004.
8. Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти : Закон України від 14 травня 2015 р. №425-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №30. ст. 271.
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ, переміщених з тимчасово окупованої території та з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження : Закон України від 3 листопада 2016 р. №1731-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №51. ст. 840.
10. Про внесення зміни до розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» щодо діяльності вищих навчальних закладів на підконтрольній

українській владі території Донецької та Луганської областей : Закон України від 11 липня 2017 р. №2122-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2017. №33. ст. 360.

11. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. №1706-VII // Відомості Верховної Ради України. 2015. №1. ст. 1.

12. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 р. №1207-VII // Відомості Верховної Ради України. 2014. №26. ст. 892.

13. Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2016 р. №975. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249614440>.

14. Про практику застосування законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо функціонування освітньої сфери у Донецькій і Луганській областях в умовах проведення антитерористичної операції. URL: <http://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36666.pdf>.

15. Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. №909-р // Офіційний вісник України. 2017. №102.

16. Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 2 вересня 2014 р. №1669-VII // Відомості Верховної Ради України. 2014. №44. ст. 2040.

17. Проблеми діяльності вищих навчальних закладів, евакуйованих з Донецької та Луганської областей. URL: http://ponlug.at.ua/news/problemi_dijalnosti_vishhikh_navchalnih_zakladiv_evakujuvanikh_z_doneckoji_ta_luganskoji_oblastej/2015-07-10-58.

18. Проблеми захисту прав і свобод вимушених переселенців, а також інтересів громадян або держави на тимчасово окупованих територіях та в районах проведення антитерористичної операції: матеріали міжнародного круглого столу (27 жовтня 2016 року). – К.: Національна академія прокуратури України, 2016. – 148 с.

19. Стефанчук М. О. Захист суб'єктивних цивільних прав дітей в умовах збройних конфліктів через призму адаптації законодавства України до стандартів ЄС (проблеми пріоритетів та термінології) // Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія Право. 2017. Вип. 45. Т. 1. С. 101-105.

20. Студенти позбавлені законного права на державну підтримку. URL: http://www.donbasssos.org/201601_studenty/.

21. Українське суспільство в умовах війни: виклики сьогодення та перспективи миротворення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 9 червня 2017 р. – Маріуполь: ДонДУУ, 2017. 311 с.

22. Чеховська М. Ничитайло І. Правові аспекти втягнення неповнолітніх до участі у бойових діях // Підприємництво, господарство і право. 2016. №8. С.150-154.

23. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Київ : Права людини, 2017. 537 с.

Ольга Мельничук

Винницький національний аграрний університет,
доктор юридических наук, доцент (Україна)

Наталія Чернышук

Винницький національний аграрний університет,
кандидат исторических наук (Україна)

Обеспечение образовательной деятельности в условиях проведения антитеррористической операции на востоке Украины

Аннотация. В условиях антитеррористической операции на востоке Украины перед органами государственной власти остро встал вопрос обеспечения образовательной деятельности. Было принято ряд оперативных, хотя и не всегда системных, мер по обеспечению права на получение образования, а также обеспечение деятельности учебных заведений, расположенных на неподконтрольной украинской власти территории Луганской и Донецкой областей, и особенно перемещенных. Однако для полноценного обеспечения образовательной деятельности в условиях боевых действий на востоке Украины органам государственной власти необходимо продолжить реализацию мер по защите прав участников образовательного процесса.

.....
Ключевые слова: антитеррористическая операция, образование, обеспечение, право на образование, внутренне перемещенные лица, боевые действия.

ABSTRACT

Olga Melnychuk

Vinnytsia National Agrarian University
Doctor of Law, Associate Professor (Ukraine)

Natalia Chernyshchuk

Vinnytsia National Agrarian University
Candidate of Historical Sciences (Ukraine)

Providing educational activities in the context of anti-terrorist operations in eastern Ukraine

In the conditions of conducting an anti-terrorist operation in eastern Ukraine in order to provide educational activity, the state uses a number of operative, but not always systematic measures. They address such tasks as providing students with a certain educational level, providing places for dormitories at the time of study; guaranteeing the right to receive preschool, extracurricular, general secondary, vocational and higher education in any form of study; the regulation of the activities of educational institutions located on the territory of Lugansk and Donetsk regions under the control of the Ukrainian authorities, and especially displaced educational institutions; fixing of fixed volumes of the state order for the training of specialists with higher education for all specialties and all educational levels; provision of state-targeted supports to participants of anti-terrorist operations and to their children in order to provide vocational and higher education in state and communal educational institutions, etc.

At present, the authorities should continue to implement measures to protect the rights of participants in the educational process. The measures taken by the state authorities are large, they can not be ignored, but the urgent are: repair and restoration of educational institutions, equipping their material and technical base, building hostels for students and housing for scientific and pedagogical workers, evacuated from uncontrolled territories the Ukrainian authorities, the establishment of reference schools in the Donetsk and Luhansk regions, the realization of the right to obtain concessional long-term loans for higher and vocational education; gratuitous provide pupils with textbooks and creating on-line libraries and educational portals for distance learning, preparation for entry to higher or vocational schools, etc.

Key words: antiterrorist operation, education, guarantee, right to education, internally displaced persons, military actions.

REFERENCES:

1. Kobets M. Administratyvno-pravove zabezpechennia prav vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini: dys. ...kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv, 2016. 268 s.
2. Krestovska N. M. Prava dytyny pid chas zbroinoho konfliktu: suchasni ukrainski realii. URL: <http://www.academia.edu>.
3. Mendzhul M. Okremi problemy zdiisnennia prava na osvitu ditei u konteksti porushennia terytorialnoi tsilisnosti Ukrainy // Visegrad Journal on Human Rights. 2008. Vyp. 2/1. S. 138-143. URL: http://vjhr.sk/archive/2017_2/part_1/22.pdf.
4. Opolska N. Prava ditei, yaki postrazhdaly vnaslidok zbroinoho konfliktu v Ukraini // Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova Seriya: Ekonomika i pravo : zb. naukovykh prats. Kyiv : Vyd-vo M. P. Drahomanova, 2015. Vyp. 27. S. 278-283.
5. Osvitni tsentry URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zhitelyam-donbasu-ta-krimu/osvitni-centri/osvitni-krim-ukrayina>.
6. Pravo ditei na osvitu potrebuie zakhystu, osoblyvo pid chas zbroinoho konfliktu. URL: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources>
7. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 1 lypnia 2014 r. №1556-VII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2014. №37-38. St. 2004.
8. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo derzhavnoi pidtrymky uchasykyv boiovykh dii ta yikhnykh ditei, ditei, odyz iz batkiv yakykh zahynuv u raioni provedennia antyterorystychnykh operatsii, boiovykh dii chy zbroinykh konfliktiv abo pid chas masovykh aktsii hromadianskoho protestu, ditei, zareiestrovanykh yak vnutrishno peremishcheni osoby, dla zdobuttia profesiino-tekhnichnoi ta vyshchoi osvity : Zakon Ukrainy vid 14 travnia 2015 r. №425-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. №30. St. 271.

9. Pro vnesennia zmin do deiakych zakoniv Ukrainy shchodo diialnosti vyshchykh navchalnykh zakladiv, naukovykh ustanov, peremishchenykh z tymchasovo okupovanoi terytorii ta z naselenykh punktiv, na terytorii yakykh orhany derzhavnoi vlady tymchasovo ne zdiisniuiut svoi povnovazhennia : Zakon Ukrainy vid 3 lystopada 2016 r. №1731-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2016. №51. St. 840.

10. Pro vnesennia zminy do rozdlu XV «Prykintsevi ta perekhidni polozhennia» Zakonu Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» shchodo diialnosti vyshchykh navchalnykh zakladiv na pidkontrolnii ukrainskii vladi terytorii Donetskoï ta Luhanskoï oblasti : Zakon Ukrainy vid 11 lypnia 2017 r. №2122-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2017. №33. St. 360.

11. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib : Zakon Ukrainy vid 20 zhovtnia 2014 r. №1706-VII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. №1. St. 1.

12. Pro zabezpechennia prav i svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 15 kvitnia 2014 r. №1207-VII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2014. №26. St. 892.

13. Pro nadannia derzhavnoi tsilovoï pidtrymky deiakym katehoriïam hromadian dlia zdobuttia profesiïno-tekhnicnoi ta vyshchoï osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2016 r. №975. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249614440>.

14. Pro praktyku zastosuvannia zakonodavchykh ta inshykh normatyvno-pravovykh aktiv shchodo funktsionuvannia osvitnoi sfery u Donetskii i Luhanskii oblastiakh v umovakh provedennia antyterorystychnoi operatsii. URL: <http://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36666.pdf>.

15. Pro skhvalennia Stratehii intehratsii vnutrishno peremishchenykh osib ta vprovadzhennia dovhostrokovykh rishen shchodo vnutrishnoho peremishchennia na period do 2020 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 lystopada 2017 r. №909-r // Ofitsiïnyi visnyk Ukrainy. 2017. №102.

16. Pro tymchasovi zakhody na period provedennia antyterorystychnoi operatsii: Zakon Ukrainy vid 2 veresnia 2014 r. №1669-VII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2014. №44. St. 2040.

17. Problemy diialnosti vyshchykh navchalnykh zakladiv, evakuiovanykh z Donetskoï ta Luhanskoï oblasti. URL: http://ponlug.at.ua/news/problemi_dijalnosti_vishhikh_navchalnykh_zakladiv_evakuiovanykh_z_doneckoji_ta_luganskoji_oblastej/2015-07-10-58.

18. Problemy zakhystu prav i svobod vymushenykh pereselentsiv, a takozh interesiv hromadian abo derzhavy na tymchasovo okupovanykh terytoriiakh ta v raionakh provedennia antyterorystychnoi operatsii: materialy mizhnarodnoho kruhloho stolu (27 zhovtnia 2016 roku). – K.: Natsionalna akademiïa prokuratury Ukrainy, 2016. – 148 s.

19. Stefanchuk M. O. Zakhyst subiektivnykh tsyvilnykh prav ditei v umovakh zbroinykh konfliktiv cherez pryzmu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do standartiv YeS (problemy priorytetiv ta terminolohii) // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu Serii Pravo. 2017. Vyp. 45. T. 1. S. 101-105.

20. Studenty pozbavleni zakonnoho prava na derzhavnu pidtrymku. URL: http://www.donbasssos.org/201601_studenty/.

21. Ukrainske suspilstvo v umovakh viiny: vyklyky sohodennia ta perspektyvy myrotvorennia: materialy Vseukrainskoï nauково-praktychnoi konferentsii, m. Mariupol, 9 chervnia 2017 r. – Mariupol: DonDUU, 2017. 311 s.

22. Chekhovska M. Nychytailo I. Pravovi aspekty vtiahnennia nepovnolitnykh do uchasti u boiovykh diïakh // Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo. 2016. №8. S.150-154.

23. Shchorichna dopovid Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny pro stan doderzhannia ta zakhystu prav i svobod liudyny i hromadianyna v Ukraini. Kyiv : Prava liudyny, 2017. 537 s.

Статтю подано до редколегії 17.01.2018 р.